

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszállítására vagy megöröszésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Ember-vadászat.

Egy budapesti kabaré tulajdonost 200 korona pénzbírságra ítelt legutóbb a rendőrség azért, mert közéletünk egynéhány szereplő egyéniségét a kabaré színpadján nap-nap után úgy mutatta be, mint közéleti svindlereket.

Az eset igazán kivívhatja csodálkozásunkat. Azon tudniillik egy parányit sem csodálkozhatunk, hogy az illető kabarétulajdonos a brettli művészet palástjába burkoltan nap-nap után legazembez egy-egy csomó olyan szereplő embert, aki egész életének munkásságát az ország javára szentelte. Amde igenis csodálkozunk azon, hogy ilyesmiért elérheti őt a törvény sújtó keze. A törpének tulajdonsága az, hogy amikor a náluknál erősebbekkel nem bírnak, a nyelvüket nyújtják ki rá. Ez a nyelvöltögetés ma általános tünet, jelölje annak, hogy soha annyi törpe, soha annyi epigon nem volt mint nálunk, mi éppen napjainkban.

Nézzük csak a sajtót. A sajtónak különösen azt a részét, amelyet azok kultiválnak, akiknek sem tehetség, sem tudás nincs a tolforgatáshoz. A sajtónak ez a része vajjon miből tengeti nap-nap

után az életét? Embervadászathoz. De nem a kis vadakat hajszolják ám, hanem a nagyokat. Vannak lapjaink, amelyeknek hasábjain minden közéleti szereplő embernek csak egy díszítő jelzője van: gazember. És ebből az egy díszítő jelzőből megél az illető lap. Az embereknek ugyanis veleszületett rossz tulajdonságuk az, hogy a rosszat szivesebben hallgatják, mint a jót. Mennyivel szivesebben hallgatják a rosszat arról, akinek valamelyes neve és némi érdemei vannak. Ez ad életet minden olyan lapnak, minden olyan intézménynek vagy szervezetnek, legyen az kabaré, vagy politikai partszervezet, amelyik másképp nem tud eredményt produkálni, nem tud a maga részére érdeklődést és érdeklődést teremteni, mintha embert rágalmaz. Pityi Palkót hiába állítja pellengérré az illető lap, az nem érdekel senkit, hiszen Pityi Palkót sem ismeri a kutya sem. A szenzációra éhes tömegnek nagy urak és minél nagyobb urak kellene. Milyen perverz gyönyörűség olvasni azt, vagy hallani egy előkelő kabaréművész ajkáról, hogy Kossuth Ferenc svindler, Apponyi Albert gróf svindler, Láncty Leó svindler, egyszerűen svindler mindenki, akinek csak egy kicsit valamire való neve van.

Azt mondják, hogy az emberi hibák és bűnök a nagy közönség előtt való bemutatásának az a célja, hogy javítsa az emberiséget. Hiszen a színművészet szellem óriásai, a költők, az írók mindég az emberi ferdeséget szokták a színpadra, a fórum elé vinni. Egy-egy színpadi alak olyan volt, mint a publikum elé tartott tükör: ime nézd, ilyenek nem szabad lenned. Azt mondhatná ezek után mindenki, hogy miért nem szabad a »modern« színpadoknak ugyanazt megtenniük, amit a régiek megtettek?

Hát erre a kérdésre nagyon könnyű a felelet. Azok az alakok, akik régebben szerepeltek a színpadokon valóban hibás, bűnös emberek voltak. Amde azok, akiket a brettli szerepeltet, köztük élő egyének, akiknek hibáit, erényeit, vagy bűneit megítélni a jelenkor sohasem hivatott. A közéleti nagyságok munkásságának megítélése a történelem ítélőszéke elé tartozik. Arról a köznapi, vagy pláne a brettli publikuma mulatozás közben ne mondjon ítéletet. Nem tűnik e fel furcsának mindenki előtt, hogy a két koronától 5 koronáig terjedő belépődíjjal és vásári reklámmal összegyűjtött alkalmi publikumot teszik meg olyan kérdésekben ítélőbíróknak, amely kérdésekben az

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Vernissage Párizsban.

Irta: Dr. Némethy Gyula.

Mikor a tavasz melegebb sugarai kezdenek csillogni a Dome des Invalides főiséges, aranyos kupoláján, a világ egyik legszebb hidjának, a Pont Alexandre III. szobros pylonjain, a Grand Palais gigantikus üvegfüdében, mely, mint egy képtelenül óriási cethal, domborul a Champs Elysées lombjai felett: akkor megindul a vásznak, több-kevesebb művészettel festett, vagy mázolt vásznak egész erdeje, hogy a Grand Palais óriási csarnokában helyet foglalhasson. Ha már nálunk tultermeléről beszélhetni a festészet világában, mit mondjunk a Grand Palais festett verdegeiről, melyek gyakran megközelítik a 10000-ot, úgy hogy a beküldött képekkel végig lehetne rakni szakadatlan sorban a nagy boulevard-okat a Madeleine-től kezdve a Place de la Dastille-ig, vagy hogy katonailag beszéljünk, 2000 sátrat lehetne készíteni 20000 ember számára!

Ilyen rengeteg lép közül kiválogatni az

elfogadhatót, a kiállítandót, ez a jurynek, a bíráló bizottságnak nem éppen irigylendő feladata. A bírálóira bocsátott kép előtt közvetlenül csak az elnökek és titkárainak szabad helyet foglalniok, akarom mondani állaniok, a bizottság többi tagjai egy ambuláns korlát mögött veszik szemügyre a pályázó vásznat. Mikor az elnök rámutat a képre és kérdezi: Voulez-vous noter messieurs? Qui est-ce qui en veut? A bírálók fölemelik sétatálcájukat, ha elfogadják, s a titkár megszámlálja a felemelt tálcák erdejét, vagy »ritkását«. Ha abszolút a többség (azaz eggyel több a felénel): Admis! (el van fogadva), ha kevesebb: Refusé! (vissza) hangzik el. Néha a bizottság ingadozik. Ilyenkor az elnök néha megkoczkáztat néhány biztató szót: Allons, messieurs, c'est un vieux professeur! (Ugyan, uraim, ez egy öreg Tanár,) vagy husz esztendeje hogy kiállít. (Il expose chez nous depuis vingt ans); vagy: C'est une jeune fille tres meriteuse! (Ez egy igen érdemes fiatal lány.) Persze nem minden jury-tagban van ennyi jóindulat. Hogy csak a holtakról beszéljünk, Meissonier például rettegett szigorúsággal lépett fel az impresszionista képek ellen. 1865-ben mindent elkövetett, hogy Manet Olympiaját visszautasítsák: Nones ne pouvons

recevoir cette face de marotte! (Nem fogadhatjuk el ezt a bohóc-pofát.) Paris de Chavannes ellenben csupa einérés, türelem volt »bátoritanak« kell a fiatalokat. Hiszen keresnek! Bongeréan bosszusan ismételtette: miért nem tanulnak meg rajzolni, mielőtt idejönnek?

Akiknek képét a jury elfogadta, azoknak fehér, akikét visszautasította, azoknak zöld színű hivatalos értesítést küldenek. Egyik másik visszautasítás két égbecsét, katasztrófát idéz elő. Egy öreg olasz festő például évek óta szerepelt egy egy vászonnal a Salonban. Képeit mindig elfogadták részben tekintettel hosszú pályájára, kifogástalan jellemére, részben kegyelemből. Egyszer azonban nem véve észre, kinek a képével van dolguk, a jury visszauta-

* Meissonier, kinek modora, bámulatosan pontos kidolgozása éles ellentétben állott Manet egybefoglaló széles ecsetvonásaival, az 1870-71-iki háború alatt még mint katonai feljebbvaló se tudta leküzdni ellenszenvét Manet iránt. Ez utóbbi aztán egy igen éles és egész Párizst kacajra fakasztó apercu-vel állott rajta bosszút. A háború után valamelyik kiállításon ott szerepelt Meissonier egy csataképe: La charge des cuirassiers, (a vértsek rohama). Manet csak ezt jegyezte meg róla: C'est oraiment très bien, tent est en acier excepté les cuirasses! (Ez igazán pompás! Minden acélból van rajta, csak a vérték nem! Egész Párizs kacagott az akkor nagy hirben állott művész rovására.

Elek József és azt a helyiségek sürgős kiürítése miatt
olcsón elárusítom.

üzletek egész árukészletét megvettem Czillér Imre.

egész nemzet is a legtöbbször csak tartózkodva és nagy óvatossággal mer ítéletet mondani, sőt a leggyakrabban az ítélethozatalt rábizza a késő utókorra.

Ki ezekben a bűnös? Természetesen az, aki alkalmat nyújt arra, hogy az éretlen tömeg döntsön el nap-nap után olyan életbevágó fontos kérdéseket, amelyek eldöntésére még a leghivatottabb fórumok sem vállalkoznak. Ezért örvedetes dolog, hogy ma már a törvény végrehajtó közegei is, az igazságszolgáltatás is fülön csipi azokat, akik ilyesmit merészelnék. Persze az embervadászok büntetése ma még kevesebb, mint az orvvadászaté. Azt, aki orvul elejt idegen vadászterületen egy őzbakot, becsukják. Az embervadászokat legfeljebb pénzbüntetésre ítélik, amit az illető nevelve fizet ki.

A naiv publikum, amely az egész esetet ügyes reklámnak tartja, egy estén behozza nekik a pénzbüntetést. Oszintén reméljük azonban, hogy az igazságérzet előbb-utóbb felül kerekedik ebben az országban s nemsokára az orvvadászatnak lesz kisebb büntetése, a mindennapos embervadászatot pedig a törvény büntönnel fogja megtorolni.

A véderő őszre marad. Az osztrák politikai helyzet zűllése, úgy látszik, megváltoztatja a magyar kormány munkaprogramjának sorrendjét is. Őszre marad a véderőreform. A nagy nyári szünetig azonban munka kell s lesz is munka. *Szekely* Ferenc igazságügyminiszter már legközelebb betérjészt jelentését a perrend életbeléptetéséről. *Hieronymy* miniszter törvényjavaslata a Duna-Tisza csatornáról. *kész. Zichy* miniszter a kath. autonomiáról és két egyetemnek: a kassainak és pozsonyinak felállításáról terjeszt be törvényjavaslatokat. Még a szünet előtt sorra kerül *Lukács* László pénzügyminiszter tőzsdereformja is.

sította egy vásznát. Elküldték tehát a zöld levelet, s mikor másnap fehér levéllel akarták korigálni az elküvetett hibát, a levél holtan találta a címzettet. Szegény öreg kétségbeesésben felakasztotta magát.

Néha a jury elfogadása sem biztosítja a kép sorsát, midőn tudniillik közbeszóló egy sokkal nagyobb hatalom: az állam. Többször megtörtént már, hogy a kormány akár a közrend, akár a közmorál érdekében, vagy politikai okból megtiltotta olyan kép kiállítását, melyet a jury elfogadott. *Chenarard* 1833-ban festett egy képet, amely a XVI. Lajos halálára való szavazást ábrázolta. Lajos Fülöp király kormánya megtiltotta a kép kiállítását, mert rajta volt épen a király apja, *Ézralit* Fülöp, amint Marat-val tanácskozik.* 1876-ban *Edonord D-taille* a híres csataképfestő egy *Salut aux blessés!* (Tisztelet a sebesülteknek) c. képet küldött kiállításra, melyen porosz törzstisztek francia sebesülteket üdvözlnek. Nem tudni, miféle kormányzati aggodalmak következtében, a festő kénytelen volt poroszokat festeni a franciák helyébe és viszont. A

* Ez a herceg tudniillik nem valami dicsőséges szerepet játszott a forradalomban. Rászavazott ártatlan rokona, a király halálára.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, március 23.

Berzeviczy Albert elnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést.

Elnök jelenti a Háznak, hogy *Dániel Ernő* egy havi szabadságot kér. A bemutatott kérvények közt legfontosabb a székesfehérváros felirata a telefondijak leszállítása tárgyában.

A bizottsági előadók jelentésüket előadják.

Hegedüs Kálmán, az állandó igazoló bizottság előadója *Vio Antal* megválasztott fiúmei képviselő mandátumának megválasztása alapján kéri *Vio Antal* feltételes igazolt képviselő sorába iktatni.

Darvas Fülöp, a mentelmi bizottság előadója jelenti, hogy néhai *Ugron Gábor* és *Banjanin János* volt horvát képviselő mentelmi jogának megsértését jelentette be a múlt ülés szak folyamán. A mentelmi bizottság foglalkozott e kérdéssel s kéri az ügy napirendre tüzését.

A költségvetés tárgyalása következik.

Lengyel Zoltán megköszöni a Háznak, hogy megengedte beszédének mára való halasztását. Így alkalmat nyílik megemlékezni *Apponyiról*, aki nemzetünk önállóságáról tett külföld előtt tanubizonyságot. A Ház a pénzügyminiszter beszédére s ezzel szemben azt vitatja, hogy az állam teherviselő képessége nem bírja el a folyton emelkedő katonai költségeket, mely végeredményben 3000 milliót fogynak. Ilyen gazdálkodás mellett kulturális időkre nem jut elég pénz. Meg van győződve, hogy *Lukács* pénzügyminisztersége alatt nem fog csődbe jutni államháztartásunk, de nem biztos abban, hogy vajjon utódjának lesz-e annyi zsenialitása? — Az államháztartás szerkezetének egyik pillére, vagyis Magyarország előbb fog összeroskadni, mint a másik, mert a kivándorlás nálunk rémes arányokat ölt s az országnak nincsenek bevételi forrásai. Gazdasági politikánk középpontjában most a Duna-Tisza csatorna áll. Ez azonban nem elég, mert köz- és vízutaink, vasutaink kiépítésére szintén gondot kell fordítani. Reformálni és bővíteni kell az egyetemet, mert

a kultura felülről lefelé halad s nekünk nagy civilizációra van szükségünk. Csatornázási viszonyainknak nagy reformra van szükségük, termőföldünk, takarmányterületeink termékeinek, de hiányzik a földművelésnek legfontosabb feltételei, a vízszükséglet. Hogy egy ország gazdasági életében mily fontossága van a víznek, azt *Babilonia*, *Assyria* és *Egyiptom* példája bizonyítvány, amely országoknak addig volt nagy hatalma, míg elegendő vizük volt. Allattenyésztésünket takarmányterületeink gondosabb művelésével, vízzel való bővebb ellátással kell fellendíteni s akkor a magunk tenyésztéséből ~~átbírjuk a szarvas~~ szükségét és nem kell olyan szegényletes tervvel segíteni a hushányunkon, amilyen szegényletes az argentinai husbehozatal. Nemzetiségi politikáknak is javára válik a Duna-Tisza csatornázás fejlesztése, mert ezáltal az Alföldön nagy gazdasági élet támad, amely oda vonza a munkakereső nemzetiségeket s asszimiláló képességével a magyarságba olvasztja őket. Szünetet kér.

Szünet után.

Návay Lajos elnököl.

Lengyel Zoltán folytatja beszédét. Az Alföldi parcellázást bírálja. A parcellázási politika nemzeti életünket nem fejleszti. Ötözéssel sokkal többet lendíthetünk az Alföld mezőgazdasági életén.

Tisza István: A nemzetiségi kérdésben szóal fel. A barátságos közeledést a nemzetiségekhez két szempont figyelemmel tartása mellett lehetséges. Az egyik a magyar egység és a másik a nemzetiségeknek adott jogok épségben tartása. Konstatálja, hogy a nemzetiségekkel való béke munkálatokat ő maga kezdte, azonban a miniszterelnök tudtával. Az a memorandum, melyet az újságok közöltek csak az egyik fél ajánlata volt, de sok változtatást kell rajta eszközölni, hogy az megvalósítható legyen. A román vezetőség feladata, hogy a román közvéleményt megnyerje a békének. A román közvélemény nem az amit a román képviselők vallnak. Utal azokra

kép ebben a formában különben nagy népszerűséget aratott.

A kép érdeke azonban nem csak azt kívánja, hogy kiállításra kerüljön, hanem az is főfontosságú, hogy jól legyen felakasztva, elhelyezve. Nem is hinné az ember mi mindent el nem követ némely festő, csakhogy képe a kívánt helyre kerüljön. Egyik középzerű arcképfestő például csupa híres embereket pingált csakhogy, azokra való tekintettel, előkelő helyet biztosítson képének. Egy másik piktor híres költő verseit írta a képkereten elhelyezett cím-rékre, s ilyen formán többször sikerült előnyös helyet kerítenie vászna részére.

A vernissage-t megelőző napokban persze kolossális sürgés forgás veri föl a Grand Palais és környéke csendjét. Szögeznek, kalapálnak, képeket huzálnak, takarítanak, mikor minden a helyén van, egy-két festő még néhány vonással iparkodik képe hatását fokozni. Végre mikor minden készen van, jöhet a köztársaság elnöke, hogy megayissa a kiállítást. A kiállítás elnökének és a bizottságnak kíséretében körutat tesz a termekben, rövidebb hosszabb ideig megállva a képek előtt. A művészeket, ha még szükség van rá, bemutatják

neki, ő gratulál a kiválóbbaknak. C'est tout, come cher mons. Persze a vernissage (lakkozás, fényezés) elnevezés a megnyitás napját tulajdonképpen ott se illeti meg, mert ilyenkor már rég meg kapták a képek fényezésüket. Ez a nap nemcsak a művészeté, hanem egyuttal a diva és eleganciájé: ilyenkor jelennek meg az első tavaszi toilettek. Gazdag, fényes fogatok, gépkocsik, világos suhógó ruhájú hölgyek és kifogástalan eleganciájú gavallérok egész seregét ontják a Grand Palais peristiljébe. A premiere ek egész Párizsát itt van, hisz' ez valósággal nem egyéb, mint a festészet és szobrászat premiere-je. Délután előzőnk a Grand Palais buffet jét és a Champs Elysées vendéglőit. Itt is, a termekben is mutogatják a híresebb, divatosabb művészeket egymásnak: ott van *Bonnet* »bors és sószinű«
álszakálával, a beesett szigorú arcán *Jean Paul Laurens*, a katonás bajszú *Deteille*, *Rodin* egy sárga, de már őszbe csavarodó szakállal. Amott van *Carolus Duran* szürke nemes kalapja és a kasztíliai eleganciájú *Gandara*, a szép asszonyok festője, *Sargent*, az igazi angol gentleman, a *Van Dyck* kalapos *Bampi*. Z vartan, aggódva vágy és féltélem között hányódva kerig egy-egy fiatal festő képe

Bőlti idényre mindenki legjobban

Alapítva 1829.

WURST JÓZSEF

Telefon 40.

fűszer- és csemege kereskedésében

szerezheti be szükségletét, hol nagy választékban talál mindenféle pácolt és olajos halakat, u. m.: *angolnát*, bel- és külföldi *sardiniákat*, *pisztrángot*, *rakot*, stb., *sajt különlegességeket*, szárított és konzervált *főzelékeket*. 202

Naponta friss tea-vajat. Friss tavaszi töltésű ásvány és gyógyviz ket.

az inzultusokra, melyek legutóbb Margrát érték. Itt nem a fiatalság volt a hibás, hanem azok, akik itt ülnek a Ház padjain. A költségvetést elfogadja.

Halász István a gazdák segélyezésével foglalkozik. A javaslatot nem fogadja el. Az ülés 3 órakor ért véget.

Tavaszi ujdonságaim
CIPŐ, KALAP
és uri divatcikkekben megérkeztek
REICHARD áruháza

Neológok és orthodoxok harca. *Khuen-Héderváry* Károly gróf miniszterelnök főrendiházi taggá akarta kinevezni *Meszi* Mórt, a neológok országos irodájának főnökét. Kinevezésével képviselve lettek volna az izraeliták is a főrendiházban, amelyben ülnek ugyan izraelita felekezettiek is, de egyik sem az izraelita választásuk képviselője címén.

A miniszterelnök szándékának híre elérkezett az orthodox irodához, melynek elnöke a szándék ellen is tiltakozást jelentett be az esetre, ha a főrendiházban nem nyerne képviseletet az izraelita felekezet orthodox árnyalata is. Az orthodox izraeliták álláspontja az, hogy a főrendi tagság nemcsak kitüntetés és címet jelent, hanem jogot is. Ezt a jogot pedig nem gyakorolhatná a magyar zsidóság képviseletében a neolog iroda elnöke, mert az orthodox iroda szerint a magyar zsidóság és az igazi zsidóság túlnyomó többsége orthodox. Az orthodoxok tehát vagy két főrendet: egy neológot és egy orthodoxot követelnek, de megnyugosznak abban is, ha a neolog főrend kinevezése el is marad.

tájékan, lázasan lesve a hatást, a megjegyzéseket, dobogó szívvel ha megállanak vásznai előtt, részegülten a gyönyörtől, ha dicsérik, elkésredve, haraggal, ha lekicsinylik vagy gunyolják.* Mit nem kell kiállania a félistenektől! Róluk mondta az életében aránylag nem méltányolt Belacroix: Voilà trente ans, que je suis livré aux betes (harminc esztendője, hogy ki vagyok szolgáltatva a vadállatoknak.)

No és aztán a képek eladása! »Keresők« sokan vannak, sokat keresők kevesen. Milyen pompás üzletemberré, kereskedővé vedlik át ilyenkor a művész! Egy ismert piktor nem csekély sikerrel gyakorolja a következő taktikát, a hallgatás módszerét. Ma tizezer frankos levélben ajánlatot kap, nem válaszol. A vevő meglepetve a némaságtól kis idő múlva 12.000 frankig licitál. A művész még mindig hallgat. Mindaddig hallgat, míg nem érzi, hogy kliense elért az ajánlatok végső határába. Ekkor válaszol s bezsebeli a pénzt. Az állammal szemben persze így taktikázni nem lehet. Annak a megbízottjai nagyon jól tudják, mit ígérjenek s kívül van dolguk. De hát boldog az a festő, aki legalább az állammal eladhatja képét. Hanem akiknek vászna se muzeumba, se valami gazdag amateur gyűjteményébe nem kerül, hanem vissza, a műterembe! Ezek legfeljebb a félreismert lángelmék sorsával vigasztalják magukat Rembrandtra, Wetteaure, Milletre gondolva, kik anyagi zavarokkal küzdöttek, jóllehet egy sereg olyan kép volt műtermükben, melyeket most meg sem lehetne fizetni!

* Némely kép persze ugyancsak rászolgál és megérdemli a Nemzeti Szalonunk téli kiállításán nekem is eszembe jutott a következő adom. Nézd (a teremőrhöz): Vous êtes le gardien des tableaux? C'est sur les peintres, que vous devriez surveiller! (Maga a képek őre? Jobb lenne, ha a festőket őrizné!)

A népszámlálás eredménye.

A központi statisztikai hivatal szét küldötte a legutóbbi népszámlálás eredményéről szóló vázlatos kimutatást. A részletes és minden apró pontra kiterjedő kimutatás csak évek múlva készül el, azonban a már ösmeretes adatok is elég hangosan bizonyítják, hogy a népszámlálás eredménye nem igen kedvező.

A hivatalosan megállapított eredmény szerint 1910 december 31-én *Magyarországon* 20,850.700 lélek lakott. Ebből a szorosan vett Magyarországra 18,231.400 lélek jut, míg Horvát Szlavonország lakossága 2,619.300 lélek.

Az elmúlt tíz esztendőben *nem olyan kedvező a lakosság növekedése*, mint 1880—1890 ig és 1890—1900-ig. A legutóbbi tíz évben ugyanis csak 1,596.000 lélekkel gyarapodott az ország (8.3 százalék), míg 1880—1890-ig 1,620.000-rel (10.3 százalék) és 1890—1900 ig 1,791.000-rel (10.3 százalék).

A kevésbé kedvező eredményt elsősorban a nagy kivándorlás okozza és nem a népesség kedvezőtlen természetes szaporulata. Kiténik ugyanis, hogy a népszámláláskor a magyar szent korona országaiban mintegy 700.000 emberrel kevesebbet találtak, mint amennyire a természetes szaporodás következtében számítani lehetett.

Szorosan véve a magyarságot, a népszámlálás elég kedvező eredményt mutat. Ez elsősorban a természetes szaporodás kedvező arányában találja magyarázatát, aztán abban, hogy a kivándorlás következtében sokkal többen hagyták el az országot a nemzetiségek által lakott vidékekről, mint a magyar területekről.

Ami *Budapest* gyarapodását illeti, az nem valami nagyon kedvező. Az utolsó évtizedben ugyanis a főváros lakossága több mint negyven százalékkal szaporodott, míg most az emelkedés alig haladja meg a husz százalékot. Ha Pest nem is nagyon kedvezően, de annál kedvezőbben gyarapodtak a Pest környékén levő községek és városok. Ezek között számos van olyan, amelynek a lakossága megkétszereződött.

A városok közül némelyek nagyon gyengén fejlődtek. Így Sopron, Baja, Zombor, Varasd. De a legtöbb törvényhatósági város ezuttal is igen szép fejlődést mutat. Legelől jár a tekintetben *Marcsvásárhely* 29.8 százalékos nép növekedéssel; majd sorban jönnek: *Zágráb* (29.3 százalék), *Szatmár* (28.9), *Nagyvárad* (27.4), *Eszék* (25.2), *Debrecen* (22.8), *Kolozsvár* (22.5), *Temesvár* (22.4), *Budapest* (20.4) stb.

Vidéki városaink közül még mindig az egy *Szeged* lakossága haladja meg a százezret (118.000); utána sorban jönnek: *Szabadka* (95.000), *Debrecen* (92.000), *Zágráb* (79.000), *Pozsony* (78.000), *Temesvár* (72.500), *Kecskemét* (67.000), *Nagyvárad* (64.000), *Arad* (63.000), *Hódmezővásárhely* (62.500), *Kolozsvár* (60.400), *Miskolc* (51.500) stb. *Nagyvárad* tehát nemcsak *Aradot* haladta túl, hanem *Hódmezővásárhelyt* is.

Ausztria lakossága.

Bécsből jelentik: Az 1910. december 31-én megjelent népszámlálás ideiglenes eredményeit az osztrák statisztikai központi bizottság most készítette el és dr. *Mischler*, a bizottság elnöke, a hétfői általános kihallgatások során terjesztette a Felsége elé. Az osztrák birodalmi tanácsban egy-egy országok lakossága ezen eredménye szerint 28,567,898, vagyis 2,417,190, illetve 9.2 százalékkal több, mint az 1900 évi népszámlálás alkalmával volt, a lakosság szá-

porodása tehát 0.2 százalékkal alacsonyabb, mint az 1890—1900. évtizedben.

Galiczia lakossága az 1910 évi népszámlálás szerint 8 millió, *Csehországé* 6.77 millió, *Alsó-Ausztriáé* *Bécs*csel együtt 3.5 millió volt. A statisztikai központi bizottság néhány nap múlva ki fogja adni a teljesen részletes kimutatást.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató:

Március 26. Az ügyvédi kamara közgyűlése.
Március 26. A Biharmegyei takarékpénztár rendkívüli közgyűlése.

Április 2. A Leszámitoló bank rendkívüli közgyűlése.

Április 2. A Népnevelési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor a megyeházán.

Április 7. A Kath. Kőr. utolsó bört. estélye a főgimnázium dísztermében d. u. 6 órakor.

Április 27. D. u. A Biharmegyei nőegylet évi közgyűlése.

Hírek Széchenyi püspökről.

Gróf *Széchenyi* Miklós kinevezett püspökünk eskütétele eredetileg szerdára volt kitűzve, de halasztást szenvedett amiatt, hogy az újonnan kinevezett főpásztorok mindnyájan egyszerre tehessek le hűség esküjüket az apostoli király előtt. Ez az eskütétel f. hó 27-én, a jövő hétfőn, a bécsi burgban fog végbemeni.

Mint egyik győri újság írja, *Széchenyi* püspök még e hó tolyamán inkognito ellátogat új székhelyére, hogy rezidenciáját meglátogathassa s intézkedhessen a berendezés iránt.

A beiktatásról ugyanezen újság azt írja, hogy valószínűleg május elején fog megtörténni.

Széchenyi Miklós gróf v. b. t. t. megyés püspököt kinevezése alkalmából nagyon sokan üdvözölték, a távirati üdvözlésekből kiemeljük a következőket:

Frigyes főherceg, *Isabella* főhercegnő, *Vassary* Kolos hercegprímás, gróf *Khuen-Héderváry* Károly, *Berzeviczy* Albert képviselő, *Balogh* Jenő, *Kazy* József államtitkárok, *Békassy* József, *Bán* Endre, *Hlatky* Endre, *Miskolc*zy Ferenc főispánok, *Csernoch* János érsek, *Batthyány* Vilmos gróf, *Sipeky* Balázs Lajos, *Glatfelder* Gyula, *Várady* Arpad, *Csáky*, *Radnai*, *Szabó*, *Belopotoczky*, *Párvy*, dr. *Lányi* püspökök és *Hajdu* Tibor főpát, *Takács* Menyhért prépost.

Továbbá: dr. *Bánóczy* Kálmán, *Siket* Andor főispáni titkárok, *Kutsch* ra komáromi plébános, *Eredics* Ferenc kir. tanácsos *Szombathely*, *Horváth* kanonok, *Dóczy* Endre postafőnök, *Keményfy* Dániel plébános, *Haasz* István, *Kayser* Lajos prépostplébános *Makó*, *Miskolc*zy Imre, dr. *Angyal* Armand, *Guay* Béla, *Sugár* Sándor, gróf *Pongrácz* Adolf vágyhelyi prépost, *Timon* Akos, egyet. tanár, *Némethy* főszolgabíró, *Lukacsics* József egyetemi tanár, *Székely* István egyetemi tanár, dr. *Gellért* Ferenc min. oszt. tanácsos, *Koiler* Ernő útkár, dr. *Saly*, *Császár* József theol. tanár *Szombathely*, özv. des *Echerollesné*, *Wolf* Nándor, *Andor* György kanonok, *Szemecz* Emil, *Laszky* Ármin főszekerestő, *Horváth* Lajos, *Kontor* Elek, *Kelemen* Tivadar, *Zichy* Aladár, *Soy-mossy* Ödön báró, *Rónay* kir. erdőtanácsos, *Fráter* Biharmegye alispánja, *Popovics* Sándor, *Tnailóczy* Lajos, *Tisza* Kálmán, *Lippich* Elek, *Szabó* Károly, *Hajas* alispán, *Kálmán* Károly, *Werdenich* Endre, *Bielik* Imre, *Jaross* Sándor, *Nagy* Jenő, *Nemes* Antal praelátus, *Tauber* szombathelyi theol. tanár, *Borsiczky* Oszkar, gróf *Bethlen* Aladár és neje, *Wehofsich*, *Vidos*

kanonok, Korniss Emil, Korniss Ilona, Zsembery István, Hindy Zoltán, Orsz. Kath. Szövetség, Kovács József, Debrecen polgármestere, Széchenyi Pál, Rimler Károly nagyvárad polgármester, Gyulai r. k. főgimnázium tanári kara, Darányi Ignác, Kath. sajtóegyesület, Hanuj Ferenc, Blaschek főszolgabíró, Rakovszky, Fejérváry László, Turi Béla, Gellért László jószágkormányzó, Széchenyi Ilona, Széchenyi Pálné, Erdődi Gyula és neje, Ambrózy István, Gerliczy báróné, Zichy Friderik és Marietta, özv. Ambrózy és leánya, Szegedy Irma, Szegedy György, Szegedy Gine, dr. Klinda Teofil, gróf Széchenyi Emil.

* **A Kath. Kőr bőjti estéje.** Ma este 6 órakor lesz a nagyvárad Kath. Kőr második nagybőjti előadása a premontrai főgimnázium dísztermében. Az előadáson, melyet városunk intelligens kath. társadalmi igen tömegesen szokott látogatni, tudományos és élvezetnyújtó számok váltakoznak. Már tegnapi számunkban hoztuk, hogy Lukács Anna uricány még egy zeneszámmal megtoldja programját és így elő fogja adni Chopin 3 Econaises című darabján kívül még Chován igen szép hatású Magyar honfoglalását is. Az estélynek a főérdekesége különben Szilágyi Dózsa premontrai tanár előadása lesz a *modernismusról*. A műsort Kátóna Kelemen cimbalom művész és zenetanár zárja be egy igen nehéz technikájú zeneszámmal, Thomas: Oifolia örülési jelenetével Hamletből.

* **Mitől repedezett össze a Rimanóczy-ház?** Emittettük, hogy a Szent László-téren a Moskovits-féle, azelőtt Damandy-ház lebontása folytán a szomszédos Rimanóczy-ház fala összeroppanzott s az egyik kereskedőt a rendőrség ki lakoltatta, mert az üzlet megnyezete leomlott. Moskovits József dr. panaszt emelt a rendőrségnél, hogy a lebontott ház helyén nem lehet építkezni a megrepedt szomszédos ház miatt, Rimanóczy Kálmán viszont azt állítja, hogy a szomszéd házat nem a kellő szakértelemmel bontották le s ezért repedezett meg az ő háza. A kölcsönös panaszok folytán a városi tanács tegnap intézkedett ebben az ügyben s kötelezte a Moskovits-ház építőjét az Iczce céget, miszerint a Rimanóczy-házat olyan állapotba hozza, hogy a szomszédos Moskovits-házat építeni lehessen. Hogy ezután ennek a javításnak a költségeit ki fizeti meg, azt a bíróság dönti el.

* **Járhatlan utak a csatornázás miatt.** A múlt hét elején megkezdtek Nagyváradon az általános csatornázást s most három helyen dolgoznak a városban. Elég gyorsan megy a csatorna csövek lefektetése, de annál több kellemetlenség van a felturkált utcákon. Némelyik utcán lehetetlen a közlekedés, olyan gödrök, kátyúk vannak a lefektetett csövek felett. Gerő Armin főkapitány a tanács tegnapi ülésén szóbanozta ezeket az állapotokat s kérte, hogy a város intézkedjék valami úton a bajok elhárítása iránt. Kösszeghy József v. főmérnök ismeri ezeket a bajokat s kérte, hogy adjon neki engedélyt a tanács a csatornázott utcák kövezésének kijavítására és helyreállítására még pedig akként, hogy ezen munkálatokat helyben iparosokkal házilag készíttethesse el.

* **Országos tűzoltó kongresszus Veszprémben.** Veszprémben ez évi június hó 1—3-án lesz a tűzoltók országos szövetségének nagygyűlése, amelyre a nagyvárad tűzoltó egyesületet is meghívták. Nagyvárad város tanácsa tegnap kiküldte a kongresszusra Lukács Ottó városi tanácsnok, önkéntes tűzoltó főparancsnokot és Grócs Lajos hivatalos tűzoltó parancsnokot.

* **A jegyzők nyugdíja.** A jegyzők tudvalevőleg 1896-ban elesetek attól a kedvezménytől, hogy a millenáris évi 3 évről számítottassék be a nyugdíjba, mint a többi tisztviselőknél. Azóta már többször kérték a jegyzők, hogy adják meg nekik is ezt a kedvezményt, azonban a miniszter a nyugdíjalap kedvezőtlen sége folytán a kérelmet nem teljesítette. A jegyzők a múlt évben a király 80 éves jubileumát használták fel, hogy a kérelmet felújítsák és azt kérték, hogy az 1910 évet számítsák be 3 évről. A vármegye teljesítette is a kérelmet és jóváhagyás végett felterjesztették a belügyminiszterhez. A miniszter tegnap küldte le erre vonatkozó intézkedését. A miniszter a kérelmet ezuttal sem teljesítette, mert a nyugdíjalap javulása nem következett be.

* **Öntőtű puska.** Az olasz hadügyi kormány a gyalogságot és a lovasságot új ismételtűpuskákka fogja felszerelni. Az új puska öntőtű és az eddigi kísérletek fényes eredményvel jártak. Az új felszerelés tizenöt millió lírába fog kerülni.

* **A bárándi gyilkosság.** A bárándi családirtás ügye igen élénk munkára ad okot a sárréti járás csendőrségének. A vizsgálat pár nap alatt befejezést nyer, mert a bűnös, aki ellen megindíthatnák az eljárást, már nincs életben. A rettenetes dolognak újabb áldozata van. A szerencsétlen asszony, akinek fejébe öpített golyót, tegnap szintén meghalt. A kórházban levő két sebesült a körülményekhez képest elég jól érzik magukat. Sebük ha komplikáció nem áll be, egy hó alatt begyógyul.

* **Március 15. Genfben.** A genfi Magyar Diákok Egyesülete ez évben sokkal ténnyesebben ülte meg március 15-ét, mint az előző években. A magyar sajtószabadság kivívásának emlékére, március 15-én délután, az egyesület helyiségében felolvasással egybekötött diszgyűlést tartottak, melyen a genfi polgárok közül is sokan voltak jelen. Miday professzor Magyarországról tartott felolvasást, ismertette a nemzet történetét és a szabadságharcot. A magyar zene szépségével Rákos hegedűművész ismertette meg az idegen nemzetiségű hallgatóságot. Érdekes, hogy a magyar ifjúsággal együtt lelkesedtek az idegen anyanyelvű magyar állampolgárok is. A románok, szerbek, horvátok és németek összedölelkezve, a magyar ifjúsággal énekeltek a Himnuszt és a Kossuthnótát.

* **Miért van a szabályrendelet?** Szabályrendelet intézkedik arról, hogy Nagyvárad város utcáin szemetet csak fedett kocsikban, vagy taligákban szabad szállítani. Erről a szabályrendelettel intézkedésről a rendőrségnek is tudni kellene, de ennek nem látjuk a nyomát. A szabályrendelet ellenére ugyanis a szemétfuvarozók legtöbbször rozoga, ócska taligában hordja az utcákon végig a szemetet, s a taligán fedél helyett egy darab rongyos pléh mutatja, hogy hol lenne a fedél helye. Azonkívül úgy megrakják a taligákat szeméttel, hogy azt végig hullatják az utcán. Az elhullajtott szemét jelzi az utvonalat, ahol ezek a rongyos alkotmányok elvonulnak. Eppen így vagyunk a trágyahordással; oldalnélküli szekerek szállítják a trágyát a szőlőkbe, s mire kiér a szekér, felét elhullatja az utcákon.

* **A bűn útján.** András Ferenc és Osszát Gusztáv a rendőrségen jól ismert fiatal suhancok tegnap délután Pollák Pál csomagszállító kocsijáról 21 kiló lipitai turót elloptak. A jómadarak amint a Szőlőtelep-utcán cipelték a zsakmányukat találkoztak Dudás Ferenc szolgával s amidőn ezt meglátták, a turót ledobva, elszaladtak. A rendőrség az eljárást megindította.

* **Eltömte a kavics.** Megrendítő szerencsétlenség történt tegnap este a tenkemo-csári kavicsbányában. A munka befejezte után a munkások fel akartak jönni a bányából, mikor a kavicsfal beomlott és maga alá temetett egy Fanku Lázár nevű munkást. A leomló kavics a munkást teljesen összeruzta s azonnal halált idézett elő. A vizsgálat megállapította, hogy mulasztás nem terhel senkit.

* **Egy fogházban ülő jegyző panasza.** Annak idején részletesen megírtuk, hogy Váry Károly gyantai körjegyző, a hivatalos pénzekből saját céljaira 1400 koronát töltött el. A pénz elköltése után a jegyző az ügyességen jelentkezett és kérte önmaga ellen a bünygyi eljárás megindítását. A főszolgabíró a körjegyző fizetését, egyharmad kivételével letiltotta. Mikor azonban most arra került a sor, hogy a jegyző az egyharmad fizetést felvegye, az adóhivatal mindössze 41 koronát fizetett ki, a többi pedig, valami korábbi bünygyetépénz fejében letiltotta. Most a jegyző a fogházból panaszos levelet írt, melyben elmondja, hogy a jegyzői fizetésből nem tudott megélni. A tulsok hivatalos teendő ellátására állandóan két munkacéret kellett alkalmaznia, s erre a községtől mindössze 900 koronát kapott, holott a kiadás állandóan 2000 korona volt. Addig míg győzte a sajátjából fedezte a kiadásokat, később azonban mikor már erre képtelen volt, hivatalos pénzhez nyúlt, amit azzal a szándékkal vett el, hogy vissza fogja fizetni. Erre hiába várt nem volt sohse annyi jövedelme, hogy a hivatalos célokra felhasználta 1400 koronát vissza tudta volna fizetni. Erre lelkiismerete sugallatára önként jelentkezett és kérte a bünygyet maga ellen. Ilyen körülmények között a támasz nélkül maradt felesége és gyermekeinek fenntartásához semmivel sem tud hozzájárulni. Erre a csekély egyharmad fizetésre számított, melyet semmiféle címen sem csokíthat meg senki és most ezt sem kapja meg. Kéri az alispánt, hogy a visszatartott fizetésrészletet minél előbb utalják ki részére.

* **A székelyhídi vásárvám.** Székelyhid község fekvése oly kedvezőtlen, hogy a hatóság a piacot kénytelen volt a községtől kitelepíteni és pedig a község határában levő gróf Stubenberg József-féle birtokra. Ennek ellenében a gróf jogosult a nem székelyhídi vásárosoktól vámdíjat szedni, viszont ő meg köteles a vásártér fenntartásával járó kiadásokat is viselni. A község állandóan újabb és újabb terheket ró a grófra, aki legutóbb egy előterjesztésében a képviselőtestületnek kijelentette, hogy a vámdíjakat fel fogja emelni. A képviselőtestület hallani sem akar a díjak felemeléséről mert ezáltal azt hiszik, hogy a vásárosokat fogják elriasztani. A képviselőtestület ezen határozatát az érdekelt gróf megfélebbezte és kéri a felebbezés elutasítását.

* **A görbe méter.** Hogy mi minden úton módon károsítja a kitanult kereskedők a naiv vidéki vevőket, azt itt hirtelenbe fel se lehetne sorolni. Egy ilyen károsítóról számolnak most be a megyén fekvő akták, melyek szerint Schwarz Simon nagyvárad kereskedő Bihardíószegen a vásár alkalmával görbe méterrel mérte a vevőknek a golyócsot, míg a piacon szolgálatot teljesítő csendőr észre nem vette a csalást és el nem kobozta a métert. A kereskedőt emiatt 50 korona pénzbüntetésre ítélte a székelyhídi főszolgabíró. Az elítélt felebbezett.

* **Megtelt tőme.** Pocsaj községben a református tőme ez év végével meg fog telni, úgy hogy annak bezárását fogja elrendelni a hatóság. A község kénytelen ilyen körülmények között megfelelő temető helységről gondoskodni. A község elöljárósága

ezért felkérte a község legnagyobb birtokos nőjét báró Horváth Adámné szül. gróf Rkdey Johannát, akinek birtoka körül gyűrűzi a községet, hogy a temető cöljaira három hold földet bocsásson át díjtalanul, akár pénzért. A grófnő a kérelmet elutasította, mire a község bejelenti a vármegyének, hogy a törvény értelmében a kisajátítási eljárást meg fogja indítani.

*** A kofák alkonya.** Folyó évi április hó elsején életbe lépő piaci szabályrendelet értelmében a kufások és kofák viszont elárusítás céljából csak délelőtti 9 óra után vásárolhatnak. A vevő közönségnek érdekében áll tehát, hogy napi élelmiszer szükségletét a piacon, már korai reggeli órákban szerezzék be, mert csakis ily módon élvezheti a szabályrendelet által tanúsított azon előnyöket, hogy az árucikkeket a termelőktől s nem a viszont elárusítóktól szerezhetheti be.

*** Osztálysorsjáték.** Az osztálysorsjáték mai húzásán 200 000 koronát nyert: 36750. 80.000 koronát nyert: 59912. 10 000 koronát nyert: 18431. 5000 koronát nyertek: 1427, 40917. 2000 koronát nyertek: 4091 4211 4331 4563 9049 9266 10293 16946 19284 21944 22314 23257 25553 25722 30456 34010 37127 43497 44438 48094 49973 49427 53565 54345 57133 58455 59540 59849 61575 64041 64066 68405 72551 75101 75923 76635 84002 89571 91788 66136 101903 104149. 1000 koronát nyertek: 1554 2434 3125 6664 7977 9864 12293 12807 14953 16477 19049 23237 25580 25781 30131 31478 33431 36051 40093 40212 44004 44150 51085 51181 53428 53669 61061 60218 66648 11629 72178 79085 81727 83098 84383 84476 85914 87038 91346 92141 93068 93801 96122 96489 96706 97414 99129 99394 100569 102393 103094 103368 14766. Azonkívül kihúztak 500 és 200 koronás nyereményeket. A következő húzás holnap lesz.

x Vadászok figyelmébe. Tisztelettel értesítem a nagyrődemű közönséget, hogy Rákóczi-ut Moskovits palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. Ladányi József puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. lőpor áruda. Telefon 269.

Kolosváry Sándor
ékszerész, arany és ezüstműves
Nagyvárad, Bémer-tér 293. sz.

Brillians ékszerek, aranyárak, ezüst dísz tárgyak és evőeszközök valamint zsebórák nagyraktára.

Két portál eladó.

x Mezőgazdaságok, szeszgyarak kasszetyók és magánlakásoknak, kiknek bármely gőz-, vízi, vagy motor üzemük van, a legolcsóbban jönnek ki a villamos világítással erre nézve Stern Adolf nagyváradai electrotechnikai cég bárkinék szívesen szorgal felvilágosítással, részletes költségvetés, díjmentes. Ugyancsak berendez villamos jelző csengőket, telefont, villámhárítót készít, azonkívül csillárokat témből, bronzból, vasból galvanizálva minden kivitelben. A javított dr. Just féle Wolfram-lámpák raktáron.

lfj. Kohn Sámuel-
féle üzlet teljes elárusítása

FLEGMAN

míg a készlet tart

naponta d. e. 9—1-ig, d. u. 2—7-ig.

*** Megnyitás. A Püspök fürdőben** e hó 25-én szombaton megnyitom az összes meleg fürdőket, ugymint tükör- és kádfürdőket, kocsim a rontói állomáson áll a vonatnál tisztelt vendég-im részére. Tömeges látogatást kér

Kernács János,
fürdőbérő.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen néz:: zék meg. ::

TATRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Könyvtárak kiegészítésére, berendezésére költségvetést küld: **Benkő Atur** könyvkereskedő és *Modern Antiquarium* Nagyvárad. Rákóczi-ut 10. sz. Ugyanott mindenféle könyvek legjobb áron vételnek

Uj virágüzlet!

Fratrics János
kereskedelmi és műkertész.

Kertészeti telepe: Szent János. — Virág:: esarnoka: Szent János-utca 1 szám, :: ahol minden időben frissen vágott virágokból készülnek **báli, menyasszonyi s alkalmi csokrok** szép kivitelben, előnyös árak mellett.

NAGY OCCASIO!

Tavaszi ujdonságok megérkeztek kosztüm, bluz-kelmék, francia delainok, esipkék, sejmek. Menyasszonyi kelengyéket vagyunk olcsón és megbízhatóan. Menjünk

RADÓ és KERTÉSZ-hez
Telefon 1030. Kossuth-u. 2.

KÁLMÁN ÉS KÁLMÁN
erdélyi borozója
(Nagyvárad Nagy Sándor-u. 4.)
megnyilik április elején.

x Mikor pártoljuk a hazai ipart? Ha a termék van olyan jó, mint a külföldi, ha beszerzése előnyös. Ime itt az alkalom magyar ember készítménye, magyar termék, mégis kiállja a versenyt bármely külföldivel. Ki ne hallotta volna híret a Siklinél beszerezhető Gyulatinnak, mely megóvja a fogat a romlás, porlás és lazulástól, letisztítja a fogról a feketeséget, barnaságot, a fogfájást rövid idő alatt megszünteti s mégis alig kerül napi használata személyenként 1 fillérbe. Kérjük minden gyógytár és droguériában, valamint fűszer és fodrász üzletben a Sikli Gyulatint. Ára üvegekint 1.50 és 3 korona. Főraktár Sikli Józsefnél Halász-utca 10. számú háznál, mely 1950 koronát jövedelmez és még beépíthető telekkel bir, szabad kézből eladó.

Vas és rézbutor **gyári raktári**

Szagrénnyagy egy matraccal 19 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 5 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:
Péntek: Czigányszerelem.
Szombat d. u.: Cigánybáró, este: Sárga lilium.
Vasárnap d. u.: Testőr, este: Boszorkányvár.

Cigányszerelem. Ritka népszerűségnek örvend L. nár idej slágere, a »Cigányszerelem.« Zsufolt ház nézte végig eddig minden előadását. Erre való tekintettel ma este ismét színe kerül a diadalmas operett.

Ünnepi előadások. Szombat és vasárnap két két előadás lesz a színházban. Holnap, Boldogasszony napján, délután a közkedvelt Cigánybáró megy, este pedig a Sárga lilium kerül öösdször előadásra. Vasárnap dé után a Tes őrt adják félhelyárakkal és este lesz a Boszorkányvár reprise vasárnap délután. Jegyek az ünnepi előadásokra már ma válthatók.

Színlelőadás a vakok javára. A forrongó márciusi színházi szezon igazi csattanóval fog véget érni. Erdélyi színigazgató fellépéteit ugyanis a hó végével **Diósy Nusit**, akit régi sikerek fűznek a Szigligeti-színház deszkáin. De azért nem marad szubrett nélkül az aradiak színpadja sem, mert a leleményes Szendrey direktor viszont rábirta **Zsigmondy Annát**, a nagyváradai szíatársulat méltán ünne-

pelt diváját, hogy amíg az aradiak Nusija itt élesztgeti a régi emlékeket, addig ő az aradi szinpadról hirdesse a maga bájos művészetével, hogy nincs pótolhatatlan a nap, illetőleg a zsinórpadlás alatt. Zsigmondy Anna tehát e hónap utolsó napjaiban Aradon fog ellen-vendégszerepeini. Április 1-jére tér vissza s első fellépését a jótékonyágnak szánta. E nap délutánján lesz ugyanis a Szigligeti színházban a *kolozsvári vakok intézetének előadása* s a jószívű primadonna készséggel vállalkozott arra, hogy ezen kiválóan humoros célu előadáson egy néhány megfelelő énekszám előadásával részt vegyen és így a műsor vonzóbbá tételéhez hozzájáruljon. A művésznek zenekar kísérettel fog énekelni, melynek dirigálását *Várady* Aladár az ügyeskezű színházi karnagy szintén szíveségből vállalta el. Ez a mérsékelt helyárok mellett megtartandó jótékonycélu délutáni előadás maga speciális jellege mellett már azért is kiváló érdeklődésre tarthat számot, mert ezen fogja újra először viszontlátni a közönség Zsigmondy Annát a Szigligeti színház szinpadán.

EGYESÜLETEK.

A Nőegylet gyűlése.

A biharmegyei és nagyváradai nőegylet tegnap csütörtökön özv. *Grunwald* Henrikné alelnök elnöklése alatt választmányi ülést tartott, melyen részt vettek dr. *Molnár Imréné* alelnök, *Ficzek Lajosné*, özv. *Géher Antalné*, *Lausch Károlyné*, *Molnár Lajosné*, *Milibák Józsefné*, *Nagy Odönné*, özv. *Ovári Sándorné*, dr. *Pajor Kálmárné*, *Pozsonyi Lászlóné*, özv. *Sal Ferencné*, *Schuch Károlyné*, *Schwarz Gézné*, *Stark Róza*, *Vértessy Andorné* választmányi tagok. *Ficzek Lajos* pénztáros és *Bicszörményi Giza* jegyző.

A választmány özv. *Grunwald* Henrikné alelnök indítványára megválasztott elhatározta, feliratilag üdvözli szeretve tisztelt elnökét özv. báró *Gerliczy Félix*né, hogy *súlyos betegségéből felépült*, óhajtva, hogy az Isten tartsa meg őt egyeletünknek még sokáig egyeletünk üdvére.

A választmány az évi közgyűlést folyó évi április hó 27. napjának délután 5 órájára tűzte ki, mely alkalommal úgy az elnökség, mint a választmány és tisztikar is választás alá fog esni.

Mint hogy az egyelet számvizsgálója *Hlatky Endre* főispán tisztéről lemondott, a választmány ideiglenes számvizsgálóvá dr. *Krüger* Jenő ügyvédet kéri föl.

A választmány a *Lujza* Otthonban megüresedett helyeket betöltötte. Új tagokul pedig az egyeletbe fölvette *Govrik Akos*né, *Sándor Albert*né és dr. *Krüger Aladár*né.

Igazságszolgáltatás.

§ **Szavaltás vége.** A múlt év november 10-én *Krupács Lajos* pincér több fiatal társával együtt a »Csarnok« kávéházban billiárdozgatott. Mikor el akartak menni, *Krupács* nem lelte a botját és *Molt Ferenc* barátját gyanúsította, hogy incselkedésből eldugta előle. Ebből szóváltás keletkezett és *Krupács* dühösen becsapva az ajtót távozott a kávéházból. *Molt Ferenc* és egy társa azonban, nem tudni miért, utána mentek, mire *Krupács* azt hite, hogy meg akarják verni, revolvért rántott elő és lött. A golyó *Molt Ferenc* alsó álkapcsát roncsolta össze és három hétig gyógyuló sebesülést okozott. Az ügyvétség *Krupács Lajos* ellen szándékos emberölés kísérlete miatt emelt vádat. Az esküd biróság tegnap tárgyalta az ügyet, dr. *Vámosy Mihály* elnökletével. A vádat dr. *Kármán E* emér kir. ügyész képviselte, a védelmet

Rádl Ödön ügyvéd, illetve megbízott helyettese, dr. *Poyvár Széver* ügyvéd látta el. Az esküdtek marasztaló verdiktje után a törvény-szék *Krupács Lajos*t 1 évi fogházra ítélte.

TÁVIRATOK.

Dr Apponyi Albert üdvözlése.

Budapest, márc. 23.

A képviselőházban ma délben megjelent a tudományegyetem jogi karának küldöttsége *Doleshall* Alfréd dékán vezetésével, hogy a karnak tegnap hozott határozata szerint Apponyit mint a jogi és államtudományi kar tiszteletbeli doktorát üdvözöljék. Az üdvözlő küldöttség tagjai *Földes Béla*, *Sághy Gyula* és *Kmetty Károly* voltak, de a küldöttséghez partolós nélkül igen sok képviselő csatlakozott, mert *Lengyel Zoltán*, aki épp beszédét tartotta, erre a célra szünetet kért. *Doleshall* üdvözlő beszédében kiemelte, hogy Apponyi amerikai nagy sikereit és tudományos missiójának gyümölcseit nem mint gróf, hanem mint doktor Apponyi Albert szerezte és ezért üdvözli őt, mint az egyetem tiszteletbeli doktorát. A tetszéssel fogadott beszédét Apponyi meghatott melegséggel köszönte meg.

Csernoch János újabb adománya.

Temesvár, márc. 23.

(Saját tudósítónktól.) *Csernoch János* kalocsai érsek tegnap bucsuzott el a temesvári hiveitől, az ottani Katholikus Körben. A bucsu alkalmával újabb 30000 koronás adományozást tett.

Zichy István kilép a kaszinóból.

Budapest, márc. 23.

(Saját tudósítónktól.) *Zichy István* elhatározta, hogy kilép a kaszinóból. A kilépésnek azt hozza fel okául, hogy nem maradhat benn abban a kaszinóban, melyben a szavazaton mult, hogy ki nem golyózták.

Az új püspökök eskütételei.

Bécs, márc. 23.

(Saját tudósítónktól.) A király e hó 27-én külön kihallgatáson fogadja *Csernoch János*, *Széchenyi Miklós*, *Várady Lipót* és *Glattfelder Gyula* újonnan kinevezett püspököket, akik leteszik az esküt. Az eskünél *Zichy János* és gróf *Apponyi főkamrás*, valamint a kultusz államtitkár fognak segídeni.

A portugáliai összeesküvés.

Köln, március 23.

Oportóból táviratozzák, hogy a felfedezett katonai összeesküvés sokkal szélesebb volt, semmint hitték. Több gyalogezred tisztikara is be volt avatva a monarchista összeesküvésbe. Oportóban tizenkét tisztet tartóztattak le. *Castro* ezredes volt a katonai összeesküvés értelmi szerzője, de két letartóztatott tiszt vallomásából kiderült, hogy magasrangú alalmi hivatalnokok is kompromittálva vannak.

Marschall püspök halála.

Bécs, márc. 23.

(Saját tud.) *Marschall* püspök, aki tegnap rosszul lett, ma meghalt. Az elhunyt főpap 72 éves volt és érlelmeszedésben halt meg. A püspök igen kedvelt embere volt az uralkodónak. *Marschall* előbb a *Salvator* főhercegek nevelője s a *Voliv-templom* plébánosa volt, legutóbb mint bécsi koadjutor-jelöltet emlegették.

NYILTTÉR.

BÚTOR

átköltözés miatt,

OLCSÓ

gyári árban

REISZ butorgyárában

május 1-től

Rákóczi-ut 14.

KÖZGAZDASÁG.

A mezei egerek pusztítása. A múlt évben Biharmegyében igen sokat szenvedett a vetés a mezei egerektől. A margitai járás nagy területén emiatt újra kellett vetni. A földművelésügyi miniszter, hogy az idén elejét vegye a nagyobb pusztításoknak, most körrendeletet intézett minden vármegyére alispánjához, hogy már most kezdessék meg a kártékony állatok pusztítását és annak foganatosítását a legszigorubbán ellenőrizték.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

Kezdetben az üzlet vátozatlanul indult, de később az érkező tegyár hírekre az irányzat kissé megváltozott. Készáru buzában 11 ezer mázsa kelt el 5—10 fillérral magasabb áron.

Határidők sáralata:

Áprilisi buza	—	—	—	11.72
Májusi buza	—	—	—	11.50
Októberi buza	—	—	—	10.86
Októberi rozs	—	—	—	8.23
Áprilisi rozs	—	—	—	8.07
Áprilisi zab	—	—	—	8.50
Októberi zab	—	—	—	7.38
Májusi tengeri	—	—	—	5.57
Áprilisi zab	—	—	—	7.35
Májusi tengeri	—	—	—	5.74
Juliusi tengeri	—	—	—	5.81
Augusztusi repce	—	—	—	13.70

Nagyváradon.

Árak:

Buza	—	—	—	11.12 ¹ / ₂	11.50
Ros	—	—	—	6.90	7.10

Tengeri	— — —	5.15—	5.25
Arpa	— — —	8.20—	8.70
Zab	— — —	7.90—	8.20
Kétszeres	— — —	7.50—	7.60
Lóheremag nyers	— — —	52.—	68.—
Lóheremag ólomzárólt	— — —	92.—	95.—
Lucernamag ólomzárólt	— — —	115.—	120.—

Budapesti értéktőzsdé.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiók-jának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— — —	854.75
Osztrák hitelrészvény	— — —	666.—
Jelzálogbank	— — —	570.50
Leszámitoló és pénzváltó	— — —	569.75
Osztrák államvasut részvény	— — —	756.25
Közuti vasut	— — —	750.50
Rimamurányi vasmű	— — —	685.56

REGÉNYCSARNOK.**NYOMOR.**Irta: **Hjalmai Knuth.**Fordította: **Vörös József.**

38

Remegtem és megbántam vakmerőségemet.

Hátha zokon vette tőlem és itt hogy! Ol
Ez a rongyos ruha! Feszülten lestem minden szavát.

— Az nem szükséges, hogy az ajtó mögé üljön — mondja. Gyengéden beszél és vi-
lágosan mondja: Nem kell az ajtó mögé ülnie.

Felmentünk.

A folyosón sötét volt. Megfogta kezemet és vezetett. Azt mondta, hogy nem kell olyan csendben lennem, beszélhetek ha akarok. Beléptünk. Mialatt gyertyát gyújt — gyertyát, nem lámpát — s így sról kacagva:

— Most ne nézzen ide. Szégyelem magam! De többé nem teszem...

— Mit nem tesz többé?...

— Soha... nem, Isten mentsen... sohasem csókolom meg...

— Nem? — mondom s mindketten mehetünk. Kinyújtom karjaimat. Ő elugrik előlem az asztal tulsó oldalára szalad. Egy percig nézzük egymást. A gyertya közöttünk van.

— Fogjon meg — mondja.

Hangosan nevetek s meg akarom fogni. Szaladgálás közben leoldja fátyolát és leveszi a kalapot; ragyogó szemmel néz rám és minden mozdulatomra figyel. Nagyot ugrom, megbotlom a szőnyegben és elesem. Lábam fölmondja a szolgálatot. Zavartan állok fel.

— Hogy elpirult! — mondja. — Milyen ügyetlen.

— Csakugyan — mondom.

Aztán újra szaladgálni kezdünk.

— Maga sántít.

— Azt hiszem, igen, egy kicsit sántítok de csak nagyon kicsit.

— Muikor sebes volt az ujja, most meg sebes a lába; szörnyűség...

— A napokban átment rajta a kocsi.

— A kocsi? Megint részeg volt? Na, édes Istenem, micsoda életmódot folytat maga?! — Megfenyeget az ujjával s elkomolyodik: — Üljünk le — mondja. — Ne, ne ide az ajtó mögé, maga nagyon is szerény; ide, maga oda, én ide, így, igen... Unalmasak az ilyen tar-
tókodó emberek! Mindent nekem kell tennem, mondanom; nem segítenek az embernek. Miért nem fekteti a karját a szék támlájára; ezt maga is kitalálhatná, azt hiszem legalább. Csak ne képzelődjék, ne higgye, hogy mindig ilyen szerény; ha merne.

(Folyt köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA**A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.**

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5° os kamatoztatásra, továbbá folyószámlái betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapirokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó-
sit házakra és földbirtokokra. 161

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

: : felvétetik : :

Szent László nyomda

R.-T.-nál.

Nagyvárad város**VILLAMOS MŰVE**

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor.
100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fény-
képes izzólámpák ugyancsak legolcsóbb
áron kaphatók.

villamos világítás**Elvállaljuk**

és erőátviteli berendezések felszerelését, bőví-
sítését, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

81

Egész éjjel ügyeletos szolgálat.

Telefon: 629. sz.

Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó
munkát, u. m.: matt és fényezett
szobaberendezések, konyhabutorok
készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok,

Telefon: 629. sz.

Telefon: 629. sz.

192

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kelle-
— mesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb
fajborok. Abonánsok polgári árban
megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a

szálloda, vendéglő és kávéház bérletje.

Olvassa el és győződjön meg, hogy az ujonnan megnyitott „**PERZSA és SMYRNA**“ szőnyeg raktár árai Rákóczi-ut 5. sz. (Veiszlovits-ház) minden tekintetben verseny képesek.

Perzsa összekötők	25	koronáért
Perzsa átvetők	100	”
Perzsa ebédlő-szőnyeg	200	”
Perzsa futók	90	”
Valódi keleti Smyrna (szalon) szőnyeg 180 korona.		
— Ezen áraink csak március hóban érvényesek. —		

MEGELOZOTT MOSKOVITS ANATOMIAI CIPOGYAR

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
BÉMER-TÉR, (BAZÁR-ÉPÜLET.)

Valódi Mauthner-féle veteményés virágmagvak javított gazdasági vetőmagvak

az állami magvizsgáló állomás ólomzárjával ellátva 90 százalék csiraképességért szavatolunk. 181

Mezey János és Tsa

Nagyvárad, Szt. László-tér
nagyváradai takarékpénztári
épület

Telefon 249. Telefon 249.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

NIGRIN
(Farnolendű)

alegjobb cipőkre
Mindenütt kapható!
A bécsi vadászati miniszter arany éremmel kitüntette

Dajkovits E.

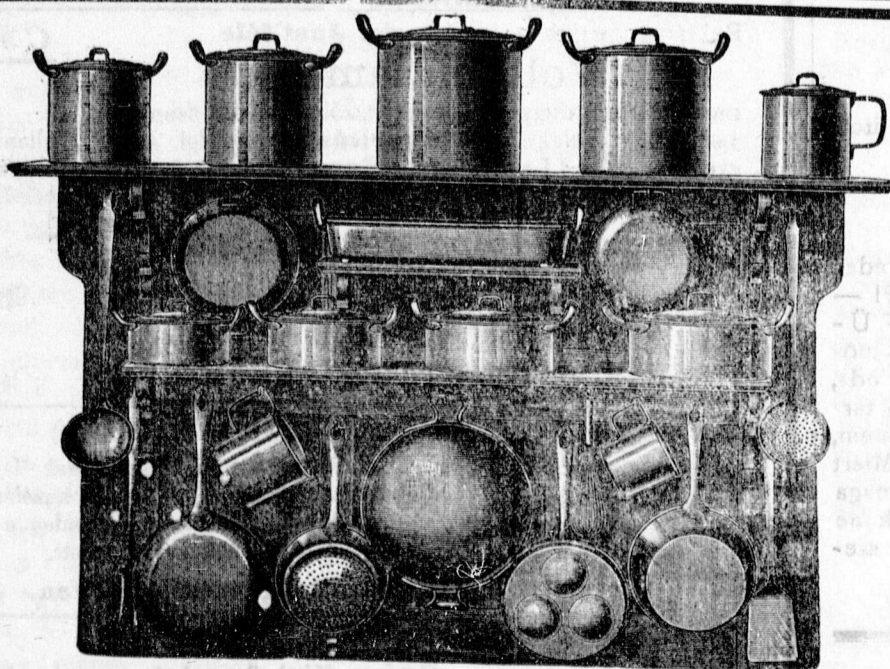
fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut. Telefon 390. sz.

Modern konyhaberendezések zománcos és tiszta aluminiumból.

Tavaszi ujdonságok

Vasbutorok u. m.:
szekrényágy 3 matraccal

K 19.50.

Gyermekágyak

K 26-tól.